Rangelt kaitstavate metsade osakaalu ja tüpoloogilise esinduslikkuse eesmärkide täitmise töörühma
KOOSOLEKU PROTOKOLL

Keskkonnaministeerium 12. jaanuar 2017
Narva mnt 7A, Tallinn kl 10:00 - 14:30

Osalesid: Enn Pärt, Jaak Rohtsalu, Lauri Klein (KAUR)
Kaili Viilma, Taavi Tattar, Riina Kotter, Olav Etverk (KeA)
Asko Lõhmus, Anneli Palo (TÜ)
Diana Laarmann (EMÜ)
Marika Erikson, Taimo Aasma, Riina Martverk, Kristel Järve, Taivo Denks (KeM)
Indrek Tammekänd, Renno Nellis, Tarmo Tüür (EKO)
Veiko Eltermann (RMK)

Protokollis: Kristel Järve

Päevakord:
1. Töörühma kohtumise eesmärk
2. Ülevaade toimunud protsessidest
3. Keskkonnaameti analüüsi tulemused
4. Vajakute vähendamise meetmete arutelu
5. Salumetsade kaitsealade ettepanekud
6. Range kaitse tegevusplaani sõnastamine

Kokkuvõte:
Lepiti kokku, et räägitakse peamiselt salumetsade vajaku katmisest, kuna nende korral on põhjalikum analüüs olemas. Samas käsitletakse ka laanemetsasid, kuid pindalad vajavad hiljem veel täpsustamist. Otsustati, et analüüside aluseks on Keskkonnaagentuuri (KAUR) koostatud teemakaart. Laanemetsade vajakuna kasutatakse keskmist miinimumhinnangut. Peamine tulemus on kokku võetud tabelis 1, mis esitatakse 16. jaanuaril 2017 toimuvale metsandusnõukogule. Hinnanguliselt saab selliste meetmete rakendamisel kaetud nii laane- kui ka salumetsade vajakud.

Järgmised sammud: ettepaneku esitamine metsandusnõukogule. Positiivse kokkuleppe korral meetmetega edasi minemine vastavalt tabelile. Töörühmas tuleb edaspidi täpsustada ka laanemetsa ja muude tüüpide vajakute hinnangut ning kaaluda võimalusi nende vähendamiseks.

Sisu päevakorrapunktide kaupa:
Päevakorra 4. punkti juures sooviti täpsustust, kas tänast kohtumist tõlgendatakse kui kokkulepet kõigi ranget kaitset vajavate tüüpide kohta. Lepiti kokku, et räägitakse peamiselt salumetsadest, kuna nende korral on põhjalikum analüüs olemas. Samas arutletakse ka laanemetsasid, kuid kohtumist ei saa käsitleda kui kõigi metsatüüpide vajakute katmise kokkulepet.

1. **Töörühma kohtumise eesmärk**

Metsaosakonna juhata andis ülevaate töörühma eesmärkidest ja töökorrast. Kohtumiste tulemuseks on ettepanekud ministeeriumi juhtkonnale. Seekord on eesmärgiks sõnastada meetmed, kuidas täna olemasolevaid range kaitse vajakuid katame, koos võimalike pindaladega ning lisades detailse ajakava. Töörühma sõnastatud ettepaneku viib asekantsler 16.01.2017 metsandusnõukokku.

Täpsustati, et vajaku tüüpidest on detailsemalt läbi vaadatud salumetsa tüüp, millele saab ka konkreetsema kava koostada. Teiste vajakute jaoks tehakse vajadusel hiljem lisaanalüüse.

Tutvustusring.

2. **Ülevaade toimunud protsessidest**

Metsaosakonnajuhataja andis lühikese ülevaate eelmisest kohtumisest saati toimunud protsessidest. Peale kohtumist saadeti asekantslerile töörühma ettepanek esinduslikkuse parandamise eesmärgi kasutamiseks kaitsealade planeerimisel. Keskkonnaagentuur (KAUR) koostas kaardikihi, mis oli aluseks Keskkonnaministeeriumi (KeM) antud ülesandele Keskkonnaametile (KeA). KeA analüüsis kahes etapis, suveks hoiualasid ning sügiseks kaitsealasid. Peale lõplike tulemuste saamist kohtuti novembri alguses Asko Lõhmusega ning arutati võimalikke meetmeid vajakute katmiseks.

Lisaks anti ülevaade vahepealsetest kohtumistest keskkonnaorganisatsioonidega mais ja detsembris ning metsaseaduse kuuse raievanuse muutmise seosest range kaitse töörühmaga.

Tänaseks kohtumiseks palus KeM Asko Lõhmusel ette valmistada ka ettepanekud salumetsade kaitsealadeks riigimaal. Aeg oli küll lühike, aga Asko esitas analüüsi 6. jaanuaril (fail töörühmale ette saadetud).

3. **Keskkonnaameti analüüsi tulemused**

Taavi Tattar tutvustas lühidalt analüüsi (fail töörühmale ette saadetud) järeldusi. Põhimõte on lähtuda suurusjärkudest, mitte konkreetsetest arvudest. Erinevate analüüside korral jäävad proportsioonid samaks, kuid konkreetsed arvud olenevad lähenemisest, kas analüüsiti ruumiliselt või tasapinnaliselt. Mõningad erinevused tulenevad kaardikihtide lõikamisest, nt hoiualade kattumine projekteeritavate sihtkaitsevööndite jms.

<u>Hoiualad</u>

Esimene osa analüüsist: hoiualade Natura metsaelupaikade kaudu on osa vajakuid juba kaetud (loomets täielikult, sooviku korral piiri peal). Analüüsiti nelja vajakuks olevat metsatüüpi. Kaitse-eesmärgiks oli mets. Laane- ja salumetsades on suured vajakud, mida katta ei ole võimalik. **Arutelu teemal, kas hoiualade Natura metsaelupaigad peaksid kuuluma range kaitse alla (seni pole arvestatud)**. Arutati, kas mingit osa võiks analüüsitud hoiualadest võiks käsitleda range kaitse alusena. Selgitati peamisi probleeme:

1) Raie keelamiseks peab Natura metsaelupaik olema seatud ka kaitsekava kaitse-eesmärgiks, aga alati ei ole (proportsionaalselt on selliseid vähe). **Seda on võimalik kaitsekavades täpsustada**.

2) Andmete täpsustumine: esialgsed inventuurid ei ole olnud piisavalt põhjalikud. Pärast metsateatise saamist täpsustatakse elupaigatüüp üle ning vajadusel muudetakse kaitse-eesmärki ja tüüpi, mis võib viia raie lubamiseni. Samas toodi välja, et hoiualade moodustamisel võetakse ikkagi arvesse ka Natura üldpindalad, st muutmisel peab tüübi kogupindala säilima. **Riigimetsades saab lahendada nii, et arvestatakse kasvukohatüüpi – nii Natura kui ka väljaspool Natura alasid (hoiualadel),** kuid erametsades lihtsat lahendust ei ole. Riigimaal hoiualadel Natura metsaelupaigatüüpe arvesse võttes oleks loometsad kaetud, soovikutüüp vajab täpsustamist. **Seega jääb määramatus sisse, hinnanguliselt neljandik.**
3) Kaardikihi andmete üle vaatamine (kõigi nelja vajakutüübi korral): Taavi täpsustab hiljem üle, **kas KeA analüüsis on pärandkoosluse eesmärgiga alad väljas.** (Peale töörühma täpsustati, et pärandkoosluse eesmärgiga aladest on sees 9070 ehk puiskarjamaad. Pikem selgitus protokolli lisas 1.) Täpsustamist vajab ka see, et **hoiualade ja juba rangesse kaitsesse arvestatud projekteeritavate sihtkaitsevööndite kihid ei kattuks**. Näiteks salumetsade korral on seetõttu pindala veerandi võrra väiksem (2000 ha asemel 1500 ha).

Lisaks toodi välja, et metsatüübid on sageli hoiualadel olla killustatuna. Samuti tekkis küsimus, mis peaks olema prioriteetsem, kas kinnikasvanud pool-loodusliku koosluse taastamine või metsatüübiks kasvamine.

<u>Kaitsealad</u>

1) Töös olevate kaitsealade analüüs – kui palju juba on projekteeritud sihtkaitsevööndites. Täpsustati, et analüüsi eesmärk oli teine, praegune analüüs kattub osaliselt juba A. Lõhmuse 2017. a analüüsis rangesse kaitsesse arvestatud aladega. **Põhimõtteliselt see number oluliselt juurde ei anna.**
2) Ülejäänud kaitsealadel otsis KeA kompaktseid alasid, kus saaks piiranguvööndites vajakumetsi (v.a. loo) sihtkaitsevööndisse ümber tsoneerida. Täpsustati, et analüüsi tabel 3, tulp C sisaldab lisaks riigimaadele ka eramaid. Suurusjärgud on näha ja piiritletud kaardikiht on Taavil olemas. Edasi saab neid konkreetseid alasid analüüsida.

KeA analüüsi tulemused võeti kokku: loo- ja soovikumetsade katmine on põhimõtteliselt olemas (kui arvestada hoiualade Natura metsaelupaikadest ¾). Laane- ja salumetsade jaoks on alasid lisaks vaja. Juhiti tähelepanu, et salumetsadega koos lisanduvad sageli ka laanemetsad ning soovikumetsade vähese puudujäägi saab samuti suuremate vajakutetüüpide kõrval katta.

Arutati ka praeguseid vajakuid. Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) esitas ka oma andmed. Nende aladel on salumetsi 80 700 ha kokku ja laanemetsi 108 000 ha. Laanemetsadest on range kaitse all 12% ja salumetsadest 11%. Eraldi on toodud piiranguvööndiga nn võrdsustatud alad (piiranguvööndid, hoiualad ja kavandatavad kaitsealad), mida on salumetsades 8% ja laanemetsades 10%. Arvestatud on kõiki eraldisi, mitte ruumilist planeerimist. **Veiko saatis tabeli Exceli failina Kristelile, see edastatakse koos protokolliga töörühmale.** Asko ja RMK andmete vahel on mõningad erinevused olenevalt andmetöötlusest (mullakaardid, RMK takseerandmed jms). RMK-l on ka hulk takseerimata maad.

Töörühmas lepiti kokku, et range kaitse planeerimisel lähtutakse KAURi koostatud teemakihtidest. Seni olid üldpindalad SMI põhised ja muu takseerandmete ja mullakaartide põhine – kuid üldpindalades on suured erinevused. Salumetsa teema on lahendatud praegu vastavalt KAURi kaartidele (analüüsis on vajak ümber hinnatud) ning sama tuleb teha laanemetsade korral.

Arutelus A. Lõhmusega 3. novembril 2016 lepiti kokku, et kui laanemetsa vajaku hindamisel võetakse aluseks KAURi teemakaartide üldpindala, siis kasutatakse vajaku keskmist hinnangut, mis on 14 400 hektarit (arvestamata hoiualasid). **Kirjeldatud põhimõtted võiks edasisteks aruteludeks aluseks võtta, konkreetset numbrit vajadusel täpsustatakse.** Kõikide numbrite korral on tegemist kokku lepitud hinnanguga, näiteks tuleb hiljem üle vaadata ka liikide olukorra seisukohast.

4. Vajakute vähendamise meetmete arutelu (keskendudes nii salu- kui laanemetsadele)

Tehti ettepanek, et meetmete korral peetaks silmas, kas on tehniliselt (ka aeg) ja poliitiliselt (prioriteetsus) võimalikud ning sisuliselt olulised.

Aluseks võeti novembris Asko Lõhmusega kohtumisel üle vaadatud meetmed (toodud all kaldkirjas). Teksti on täiendatud vastavalt töörühmas arutatule.

a) *Hoiualadel vaadatakse üle Natura metsaelupaikadele puhveralade loomise vajadust, kus samuti majandamist piiratakse.*
Arutelu tulemus: **see punkt jäetakse välja** (tehniliselt väga keeruline, samuti ei tule sinna ilmselt range kaitsega võrdsustavad piirangud).

b) *KeA analüüsi tulemusel on olemasolevatel kaitsealadel riigimetsas välja valitud salu- ja laanemetsade kompaktsed alad, mida on võimalik tsoneerida sihtkaitsevööndisse või kaitsta riigimetsas keskkonnaministri käskkirja alusel (sihtkaitsevööndite moodustamine on pikk ja keeruline protsess).*
Arutelu tulemus: tuleb koostada **keskkonnaministri käskkiri RMK** jaoks, et **kaitsealade ja püsielupaikade piiranguvööndites riigimaal kehtestatakse laane- ja salumetsades raiepiirang** (kuni pole konkreetset alust). Kunagiseks järgmiseks etapiks on o**lemasolevatel kaitsealadel riigimetsas välja valitud salu- ja laanemetsade kompaktsed alad on vajalik tsoneerida sihtkaitsevööndisse**. Viimane ei sobi tehniliselt kiireks lahenduseks, kuna on väga aeganõudev protsess, samuti on oluline rahaline aspekt.
Välja jäävad kohalikud kaitsealad ja üksikobjektid. Riigimetsas võib kaitse olla ka eraldisepõhine, ka salulepikud. Erandid võivad tulla, kui tahetakse nt kaabli panemiseks raadamist teha.

c) Arutelus lisati uus punkt: **hoiualadel riigimaal on vajalik seada tähtajatu raiepiirang kõigis vajakutüüpides (laane-, salu-, loo- ja sooviku)**. Siin ei täpsustatud, kas kõiki nelja tüüpi kaitstakse vaid Natura metsaelupaikades või tervel hoiualal.

d) *Lisaks, kuna vajakute tüübirühmade osakaal on suur vääriselupaikades, siis saab RMK nendes metsatüüpides inventeerida täiendavaid vääriselupaikasid ka majandusmetsades.*
Arutelu tulemus: **Riigimaal** on vaja teha **GISi põhiselt eelvalik uute vääriselupaikade (VEP) otsimiseks**, st otsida VEPe aktiivselt, mitte metsakorralduse käigus, **nii laane- kui salumetsades**. Probleemiks on VEPide väiksus. Seetõttu tehti ettepanek, et **VEPidele lisataks koosseisu ka puhverala**, kui see asub VEPiga piirneval **samatüübilisel (salumetsa) alal nii olemasolevatel kui uutel VEPidel**. On tehtud arvutus olemasolevate riigimaa VEPide korral, kui palju

lisandub puhverala tõttu salumetsa pindala (puhver suurusjärgus 100 m, piirnevad salumetsad KAURi teemakaardi põhiselt). VEPide endi pindala on RMK-l salumetsades 900-1000 ha, puhvritest tuleb juurde 1500 ha. Ökoloogiline põhjendus on, et keskel on väärtuslik ala. **Samuti vajalik kohene kaitse peale eelvaliku koostamist.** Enne tuleb kokku leppida kriteeriumid RMK looduskaitseosakonnaga koostöös.

e) *Üle vaadata paluti ka endised EMKAV alad – just salumetsade osas. Värskelt raiutud raiesmikke ja noorendikke reeglina ei võeta kaitse alla, kuid kui asuvad sobivas metsatüübis, siis peaks ka seda kaaluma. JRO alasid pole enam palju alles jäänud.*
Arutelu tulemus: **Seda pole eraldi punktina vaja (punkt g katab ka selle), kustutatakse**.

f) ***Salumetsade korral** oleks kõige mõistlikum võtta kaitse alla **täiesti uued alad**, mitte olemasolevatele juurde lisada. Aga seda saab teha **vaid riigimaal**.*
Arutelu tulemus: Suured alad, kus **eesmärgiks on kaitsta salumetsa ökosüsteemi**. Siin võivad olla ka noorendikud.

g) Arutelus lisati uus punkt: **Loodusväärtuspõhine kaitseala riigimaal**, sisaldavad konkreetseid loodusväärtusi. Põhimõtteliselt tegemist tavaliste kaitsealadega, mida võib ka juurde tekkida (nt I kategooria liigi uued leiukohad) ja leidub väiksemaid väärtuslikke alasid. **Sellega tegeletakse niikuinii igapäevaselt**.

Laanemetsade korral on vajalik salumetsade analüüsiga sarnane detailsem analüüs, et lõplikult hinnata, milliste meetmetega on vaja edasi minna. Alustatakse salumetsadest, kuna sellega võib kaasneda ka laanemetsa vajakute vähendamine.

5. Salumetsade kaitsealade ettepanekud

A. Lõhmus esitles 6. jaanuaril 2017 koostatud analüüsi „Võimalused salumetsade range kaitse vajakute täitmiseks Eestis“. Analüüs on koostatud seetõttu, et Keskkonnaministeeriumi palus töörühmale esitada konkreetsed ettepanekud uute salumetsa kaitsealade moodustamiseks. Autorid laiendasid ülesannet, lisades ka vajaku hinnangu. Salumetsa üldvajak on u 13 000 ha (miinimum). Range kaitse alla on arvestatud kokkulepitud alad (hoiualad on väljas). Tabelis 1 piiranguvööndite all on ühel juhul arvestatud välja juba sihtkaitsevööndites projekteeritud alad. Samas ei ole juurde arvestatud projekteeritud piiranguvööndeid, mis peaksid lisanduma. Loodusobjektide piiranguvööndite all on arvestatud püsielupaikadele ka kohalikud loodusobjektid, üksikobjektid 10 m raadiuses – seda saab kohendada veel. Järeldus on, et piiranguvööndites on vähe salumetsa (riigimaal). Käsitleti ka vanuselist jaotust, RMK majandatavates metsades (piiranguteta metsad, välistatud on ka ranna- ja kaldakaitsevööndid) on noori salumetsi 37%.

Salumetsa vajakute katmise võimaluste hindamisel jäeti välja eramaad, teised tüübirühmad, pargid, kalmistud ja põllud (viimsed just viljakas kasvukohatüübis). Umbkaudsed pindalad sarnaselt arutatud meetmetele on arvutatud. Kokkuvõttes:

- Salumetsade potentsiaal olemasolevate kaitsealadel PV-tes on u 3000 ha.
- Uute vääriselupaikade moodustamisega riigimaal hinnatakse potentsiaaliks 500-1000 ha, tuleb täpsustada.
- Salumetsade kaitsealade moodustamine – oleneb vajadusest.

- Puhvrite moodustamine 1500–2000 ha (olenevalt sellest, kui palju uusi VEPe moodustatakse, nende puhvrid)
- Loodusväärtuste põhised kaitsealad – suurusjärk 1000–3000 ha.

RMK takseerandmetes on suurem pindala, aga erinevus tuleneb erinevate andmete aluseks võtmisest.

Ökosüsteemide kaitsealad:
Nende planeerimisel võeti aluseks KAURi teemakaart, otsiti salumetsa koondumiskohad, riigimaad (päring RMK, üksikud eramaad sees). Võeti RMK-le märgitud tükid, eraldisele ümber 200 m puhvrid. Eraldi arvutasid salumetsa eraldiste pindala. Koondumiskohad leiti esialgu arvestamata seniseid kaitsealasid. Täpsemaks tööks valiti välja kaheksa ala (tabel 2), mille väärtusi hinnati erinevatest aspektidest. Täpsem sisu on kirjeldatud analüüsis. Selgitati, et põllumaad välistati seetõttu, et sisuliselt mõttekam on loodusväärtuspõhist metsa kasvatada põlisele metsaalale, mitte alustada nullist põllumaal.

Arutelu käigus otsustati, et edasi minnakse 5 alaga: Kariste (A), Karisöödi (B), Kursi (B), Laekannu (B) ja Massumetsa (B). Kõrvale jäeti Sonda (A) – sihtkaitsevööndi all ei tohi teha allmaakaevandamist, sellega ei lepita (on juba praegu palju probleeme). Seal võib kaitseala moodustamise asemel otsida näiteks suuri VEPe. Välja jäävad ka Käru ja Vägi, kui C-väärtusega alad, kuna teistest saab esialgu vajamineva salumetsade pindala kätte.

Selgitati ka seda, et tehniliselt on võimalik ka vaid salumetsa ökosüsteemi kaitse eesmärgiga neid kaitsealasid moodustada (looduskaitseseadus võimaldab), aga vajalik on kõrgetasemeline otsus. Peamine probleem on majanduslikku laadi (riik, üksikud eramaad).

Salumetsa kaitsealade piirid on praegu veel esialgsed, vajavad veel täpsustamist.

Väärtuspõhised alad on veel eraldi välja toodud, kuid neid pole nii põhjalikult kaalutud. Neid on tabelis kolmkümmend – reservuaariks, millega vajadusel töötada.

6. Range kaitse tegevusplaani sõnastamine

Metsandusnõukogusse viiakse kõik meetmed (tegevusplaan) ja need viis väljapakutud kaitseala.

<u>Laanemetsad</u>
12 500 ha jäi vajak hoiualasid maha arvestades. VEPid ja RMK PV-d katavad u pool. Jääb veel midagi, mida praegu ära ei kata, võib olla 2-3 tuhat. Sellega peaks edaspidi tegelema.

14 400 ha on laanemetsade vajak. Koos hoiualadega on kaitseala piiranguvööndites 17 000 ha ja püsielupaikade piiranguvööndites 1 800 ha laanemetsi. See 19 000 ei ole kõik riigimaa, tuleb millegagi jagada. Kui ka pooleks, ongi arvestatav osa. RMK andmetel on piiranguvööndites laanemets u 11 000 ha. Asko toetas, et oma analüüsis sai ta ka vastuseks, et piiranguvööndites saab enamuse ära katta.

Kokkuvõttes: **laanemetsade puhul piiranguvööndites, hoiualades ja VEPide juurde loomisel peaks vajak olema täidetud. See vajab veel detailsemat analüüsi.**

Salumetsad

Salumetsade korral on konkreetsem analüüs olemas. Välja töötatud range kaitse rakendamise kava on toodud tabelis 1, kava koostamisel on peetud silmas vajakute katmist riigimaalt. Lisaks kavas välja toodule oli arutelu all (toodud välja vastavalt tabeli meetmetele):

1. meede – kuna kaitsealade piiranguvööndites ümbertsoneerimine on keeruline protsess, siis ühe võimalusena pakuti välja nende alade nimetamist vääriselupaikadeks, kuid see ei leidnud töörühmas toetust. Esimene eesmärk on keskkonnaministri käskkirjaga koheselt kaitse alla võtta, seejärel tsoneerida SKVsse ja/või moodustada lisaks vääriselupaiku.

3. meede – täitmise aeg oleneb mitte pindalast, vaid vääriselupaikade arvust ja asukohast (lähedusest). Enne tuleb välja töötada kriteeriumid, et kogu riigimetsa majandamist kinni ei paneks. Kriteeriumide väljatöötamisega tegelevad RMK looduskaitseosakond koostöös Asko Lõhmusega (vajadusel KeM saadab RMK-le kirja). Pärast kriteeriumide paika panemist saab parema hinnangu potentsiaalsele pindalale ja töömahule.

4. meede – kui on tehtud ettepanek kaitse alla võtmiseks ning pärast seda saadakse metsateatis, mis peatatakse, siis peatamisest on ettepaneku menetlemiseks aega 28 kuud. Seepärast on ka siin parem kasutada keskkonnaministri käskkirja koheseks raiete peatamiseks, siis ei ole kaitsealade menetlemisega nii kiire. Pärast positiivset poliitilist otsust hakkavad keskkonnaorganisatsioonid kohe tegelema ettepanekuga ning ministeerium käskkirjaga.

Tehti ettepanek peale metsandusnõukogu ja ministri otsust kuu aja jooksul uuesti kokku saada. Järgmise kohtumise eesmärk on edasise tegevuskava kokkuleppimine. Enne ei ole mõtet kõiki detaile paika panna.

Tabel 1. Salu- ja laanemetsa tüüpide vajaku vähendamise meetmed riigimaal

Meede	**Alamtegevus**	**Ligikaudne hinnang pindalale, mida on võimalik meetmega katta**	**Teostamise aeg**
1. Kaitsealade (LKA, MKA, PEP) piiranguvööndites laane- ja salumetsade kaitse peamiselt riigimaal	1.1 Riigimaade salu- ja laanemetsatüüpide metsaeraldistel keskkonnaministri käskkirja alusel raie keelamine	Salumets 3000 ha Laanemets täpsustada	Märtsi lõpp 2017
	1.2 Järeltegevus: vastavalt vajadusele p. 1.1 eraldiste baasil kompaktsete salu- ja laanemetsa alade tsoneerimine sihtkaitsevööndites peamiselt riigimaal (võimalikult väikesed erandid eramaal)		Aastaid
2. Hoiualadel väljaspool Natura metsaelupaiku asuvate laane- ja salumetsade kaitse riigimaal	Keskkonnaministri käskkirja alusel riigimaadel salu- ja laanemetsa eraldistel raie keelamine	Salumets 1500 ha* Laanemets täpsustada	Märtsi lõpp 2017
3. Uute vääriselupaikade määramine riigimaal eelistatult laane- ja salumetsa tüüpides, samadest tüüpidest puhvertsooni määramine	3.1 Eelvalik, milleks koostatakse kriteeriumid ning mille põhjal keelatakse koheselt raie		1 aasta (oleneb VEPide arvust ja pindaladest)
	3.2 Uute VEPide moodustamine ja olemasolevate laiendamine	Salumets vastavalt 500 ha ja 1000 ha Laanemets täpsustada	3 aastat, 2020. aasta algus
4. Uute kaitsealade loomine riigimaal salumetsatüübi kaitse eesmärgil	Keskkonnaorganisatsioonid esitavad kaitse alla võtmise ettepaneku töörühmas kokku lepitud aladele: Karisöödi, Kariste, Kursi, Laekannu ja Massumetsa	Salumets 7500 ha Laanemetsale eraldi ei looda	Ettepaneku järgselt kohese kaitse rakendamine Kaitsealade ettepanekute menetlemise aeg, u 3 aastat?

* A. Lõhmus täiendab seda pindala pärast analüüsimist

Kokku pindala meetmetega	Salumets 13 500 ha
Vajak, kuhu on juba arvestatud hoiualade Natura metsaelupaigad	Salumets 13 000 ha

Kokkuvõte: kuigi laanemetsadele hetkel nii detailne analüüs puudub, siis hinnanguliselt saab selliste meetmete rakendamisel tõenäoliselt kaetud nii laane- kui ka salumetsade vajakud.

Lisa 1

Täiendavad hilisemad selgitused Keskkonnaametist (Taavi Tattar) pärandkoosluste arvestamise kohta:

Kas HA arvestuses on sees ka pärandkooslused või mitte? Kontrollisin oma juunikuistest märketest järgi, ja tuleb tunnistada, et teadlikult on arvestuses sees ka elupaigatüüp 9070 ehk puiskarjamaad. Miks?

Tegemist on elupaigatüübiga, mida võib väga kergesti määrata hoolduse puudumisel 9020, 9010-ks vmt sõltuvalt puistust. Samamoodi võib praktikas ette tulla vastupidist olukorda, kus 9020 vmt on saanud 9070. Jah, reeglina on nende salumetsaline väärtus kehvem, kuid igajuhul on nende alade looduskaitseline väärtus parem kui väljapakud 5 uuel salumetsa kaitsealal. Kas ja kui palju elupaigatüübina 9070 määratud alasi me reaalsuses kaitseme pärandkooslusena või metsana ei ole võimalik hetkel täpselt määrata. Sellest sai ka töörümas põgusalt arutatud, et praktikas kaitse korraldamisel ei lähtuta alati sellest, mida investeerija välja pakkus. Seega pole korrektne ka kõiki pärandkooslusi minu numbritest maha arvutada. Õige number ei ole minu saadud 2000 ha ega ka Asko arvutatud 1500 ha. Tõde võib jääda kuhugi nende kahe numbri vahele või olla samuti väiksem kui 1500 ha või suurem kui 2000 ha. Kõik sõltub sellest, et mis muudatused toimuvad elupaikade kihil. Tulenevalt natura elupaikade kihi täpsusest on hoiualade numbris sees palju määramatust. Kui meil tuleb arvestada, et osasi pärandkooslustena „arvel olevaid alasi" võib riik otsustada kaitsta ka metsana, mis sellisel juhul aitab ka metsavajakuid vähendada.*

Vastus Keskkonnaameti kommentaarile Anneli Palolt:

Kommenteerin seda osa, mis puudutab salumetsade vajakus 9020 ja 9070 arvestamist. Mina seda ei soovita teha, kindlasti tuleks vaadata, mis mullatüübiga on tegu. Mul on ilmumas artikkel pealkirjaga Successional dynamics of tree composition in mixed boreo-nemoral stands from Habitat Directive Annex I forest types *9020, 9050, 9060, *9010, kus ma analüüsin seireandmete põhjal, missugusel mullal millised arengutrendid valitsevad.*
Toon näiteks praeguse jaotusrea (%):

Type	*Kr*	*L(k)I*	*Lp*	*K*	*Ko*	*KI*	*G*	*Kog*	*KIg*
**9010*	*57.2*	*45.2*	*33.4*	*9.5*	*13.9*	*5.9*	*11.1*	*9.1*	*21.4*
**9020*	*19.0*	*3.2*	*20.8*	*23.8*	*27.8*	*17.6*	*33.3*	*50.0*	*14.3*
9050	*0.0*	*9.7*	*25.0*	*33.4*	*22.2*	*35.3*	*55.6*	*40.9*	*64.3*
9060	*23.8*	*41.9*	*20.8*	*33.3*	*36.1*	*41.2*	*0.0*	*0.0*	*0.0*

*Need on minu enese välitööandmed, s.t. metsa struktuur selles kohas on tõesti vastanud *9020 omale, aga nagu näete, võib seda olla ka üsna*
ebatüüpilistel muldadel nagu L(k)I ja Lp , lisaks muidugi gleimullad
ehk soovikumetsad.
Siin tabelis ei kajastu Kg, sest seal tõesti ainult 9020 oligi, teisi tüüpe mitte, seega võib välistada et nendel muldadel ka hiljem mingi muu koosseis areneb.

Analüüsis jõudsin järeldusele, et lisaks eelmainitud kahele mitteomasele mullale on 9020 puhul selgelt näha kuuse-segametsaks kujunemise trend ka kuivadel K0 ja KI muldadel, need lähevad

loodusliku arengu käigus tegelikult üle laanemetsadeks, kuigi laialehised liigid jäävad sinna sisse, nagu meie kliimaksiteooria ju ka väidab (eelkõige manage silme ette kuivad tammikud, mis kuuskede vahele ära surevad). Seevastu praegune 9050 gleistunud muldadel võib küll loodusliku arengu käigus muutuda järjest laialehisemaks, moodustuvad kuuse-segametsad isegi seal, kus nad on praegu üsna kuusikulikud majandamise tõttu.

Kui vaadata 9070 looduses, siis vaid väga väike osa kattub naadi kkt-ga, absoluutne enamus on nn soovikumetsad, peaasjalikult kas osja-tarna või angervaksa, mõnikord ka kuivendatud õhukeseturbaline madalsoo kkt.